

โรคตุ่มน้ำพองจากภูมิคุ้มกัน

ภาควิชาตจวิทยา

คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล

โรคตุ่มน้ำพองจากภูมิคุ้มกัน เป็นโรคที่ร่างกายสร้างภูมิคุ้มกันต่อผิวหนังและเยื่อของ ตนเอง ทำให้เกิดการแยกตัวของผิวหนัง ในชั้นหนังกำพวด หรือบริเวณรอยต่อของหนังกำพวด และ หนังแท้ ทำให้เกิดตุ่มน้ำพองขึ้นที่ผิวหนัง หรือเยื่อต่าง ๆ เช่น ในปาก เป็นต้น ตัวอย่างของโรค เหล่านี้ คือโรคเพมฟิกัส (Pemphigus) และเพมฟิกอยด์ (Bullous pemphigoid)

สาเหตุ

เกิดจากความผิดปกติของระบบภูมิคุ้มกันของร่างกาย มีแนวโน้มทางพันธุกรรมเป็น ปัจจัยพื้นฐานสิ่งแวดล้อม เช่น เชื้อโรค และสารเคมีเป็นปัจจัยกระตุ้นมีบทบาทร่วมกันในการก่อ โรค โรคตุ่มน้ำพองจากภูมิคุ้มกันไม่ใช่โรคติดต่อ

อาการและอาการแสดง

โรคกลุ่มนี้บางชนิดพบในวัยเด็ก บางชนิดพบในผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ พบได้ทั้งเพศหญิงและ ชาย มีตุ่มน้ำพองขนาดต่าง ๆ เกิดขึ้นที่ผิวหนัง บางรายอาจเกิดที่เยื่อต่าง ๆ ร่วมด้วย เมื่อตุ่มน้ำ แผลจะเกิดแผลหรือรอยถลอก ทำให้มีอาการเจ็บ ถ้าเกิดตุ่มน้ำพองหรือแผลในปากจะทำให้เจ็บ แสบกลืนอาหารไม่สะดวก บางรายผิวหนังที่ถลอกหรือเป็นแผล อาจเกิดการติดเชื้อแบคทีเรีย เป็น หนอง ถ้าเป็นรุนแรง เชื้อโรคอาจเข้าสู่กระแสโลหิตทำให้มีไข้ หรืออาการอื่น ๆ ได้

การรักษา

โรคตุ่มน้ำพองชนิดเพมฟิกัสและเพมฟิกอยด์ ยาหลักที่ใช้รักษาคือ ยากดภูมิคุ้มกัน หรือยา มุ่งเป้า โดยอยู่ภายใต้การดูแลของแพทย์ ถ้าผู้ป่วยเกิดอาการข้างเคียงระหว่างรับประทานยาต้อง รับประทานกับแพทย์ผู้ดูแลและเพื่อพิจารณาปรับขนาดยาหรือเปลี่ยนไปใช้ยากลุ่มอื่น

การปฏิบัติตัวของผู้ป่วย

ผู้ป่วยควรทราบว่าโรคในกลุ่มนี้มีความรุนแรงต่างกัน บางคนอาจมีตุ่มน้ำจำนวนน้อย แต่ บางคนก็อาจมีตุ่มน้ำจำนวนมาก ถึงแม้ว่าผู้ป่วยที่มีตุ่มน้ำจำนวนน้อยหากไม่ได้รับการรักษา อาการจะกำเริบมากขึ้นได้ โรคกลุ่มนี้เป็นโรคเรื้อรัง มีอาการของโรคอาจกำเริบและสงบสลับกันไป ดังนั้นผู้ป่วยจึงควรรับการตรวจรักษาโดยสม่ำเสมอ และต้องรับประทานยาตามที่แพทย์สั่งโดย เเคร่งครัด ไม่ควรหยุดยาหรือลดยาเองเพราะจะทำให้โรคกำเริบขึ้นได้ เนื่องจากผู้ป่วยมักจะได้รับยา ที่กดระบบภูมิคุ้มกัน ทำให้ภูมิคุ้มกันของร่างกายลดลง

ดังนั้นผู้ป่วยจึงควรปฏิบัติตัวดังนี้

- หลีกเลี่ยงการใกล้ชิดกับผู้ป่วยที่เป็นโรคติดเชื้อ ไม่ไปสถานที่แออัด เพราะเสี่ยงต่อการติดเชื้อ

- ถ้ามีอาการที่บ่งถึงการติดเชื้อ เช่น ไข้สูง ไอ ปัสสาวะแสบขัด ควรปรึกษา

- ไม่รับประทานอาหารสุก ๆ ดิบ ๆ หรือไม่สะอาด

- ถ้าโรคยังไม่สงบ ไม่ควรตั้งครุฑ เนื่องจากยาที่รับประทานเพื่อควบคุมโรคอาจมีผลต่อทารกในครรภ์ ถึงแม้ว่าโรคสงบแล้ว ถ้าจะตั้งครุฑควรปรึกษาแพทย์ก่อน เพราะแพทย์อาจจะให้ยาบางชนิดเพื่อควบคุมโรคไม่ให้กำเริบ ซึ่งอาจมีผลต่อทารกในครรภ์ได้เช่นกัน

- ผู้ป่วยที่ได้รับยาเพรดนิโซโลน ถ้ามีอาการปวดท้องอุจจาระดำ หรืออาเจียนเป็นเลือดควรแจ้งให้แพทย์ทราบ

- ควรพักผ่อนให้เพียงพอ ออกกำลังกายสม่ำเสมอ

- ดื่มนมสด หรือ รับประทานอาหารที่มีแคลเซียมสูงป้องกันกระดูกพรุน

สำหรับผู้ป่วยที่มีตุ่มน้ำแตกเป็นแผลในปาก ควรปฏิบัติดังนี้

- ใช้น้ำเกลือ (Normal saline) อมก้นปากบ่อย ๆ หรือทุกครั้งหลังรับประทานอาหาร หลีกเลี่ยงการใช้น้ำยาบ้วนปากยาฆ่าเชื้อที่เข้มข้น

- หลีกเลี่ยงการรับประทานอาหารรสจัด โดยเฉพาะอาหารเผ็ด หรือเปรี้ยว จะทำให้แสบหรือเจ็บแผลมากขึ้น

สำหรับผื่นที่ผิวหนัง ควรปฏิบัติดังนี้

- หลีกเลี่ยงการประคบหรือพอกแผลด้วยสมุนไพร ผงหรือยาใดที่แพทย์ไม่ได้เป็นผู้สั่ง

- ถ้าต้องการทำความสะอาดแผล ควรใช้น้ำเกลือ (Normal saline) เช็ดเบา ๆ อาจใช้ยาทา เช่น ยาครีมฆ่าเชื้อ ไม่ควรปิดแผลบ่อย ๆ เพราะจะทำให้ผิวหนังหลุดลอก

- หลีกเลี่ยงการรับประทานอาหารรสจัด โดยเฉพาะอาหารเผ็ด หรือเปรี้ยว จะทำให้แสบหรือเจ็บแผลมากขึ้น